

برشی ذکر اولنه رق تعیین ایدملک ایجاب ایدرکن اوشی حذف ایله
ابهام ایداسی و سائرہ کی ہیچ بر فرد بشرک خالی اولدینی احوال
و کیفیات وقوع بولور، بورالینہ تنبیہ ایچوندہ شرحہ لزوم کورینور.
کله لم کتاب اللہ، جناب حق عبادینہ انجق انلرک فہم ایدہ جکری
امور ایله خطاب ایدر. بونکچوندرکہ ہریغمبری لسان قومی ایله
ارسال و ہریغمبرک کتابخی قوملرینک لغتی اوزرہ انزال ایلدی. قرآن
کریم دہ زمان افصح العربیہ لسان عربی اوزرہ شرف نزول ایتدی.
اوزمان فصحاء عرب قرآنک ظواہر و احکامنی فہم ایدرلر ایدی.
فقط جناب حق کتاب مکر مندہ عبادینک تفکرایتلرینہ ارادہ علیہ سی
شرف تعلق ایلدیکی جہتہلہ آیات کتابک جملہ سندہ کی مراد الہی بی
تنصیص و تعیین ایتکہ بی ذیشان افندمزنی مأمور ایتدیکندن باظنندہ کی
دقائق انجق تأمل و تدبردن صکرہ کندیلرینہ ظاہر اولور ایدی.
و علی الاکثر خواجہ کائنات علیہ افضل التحیات افندمزدن سؤال
ایدرک واقف دقائق قرآن اولورلر ایدی. نتہ کیم [ولم یلبسوا ایمانہم
بظلمہم] آیت کریمہ سی نازل اولدقدہ صحابہ کرام: یارسولہ! ہانکیمز
نفسنہ ظلم ایلدی؛ بو آیت جلیلہ یہ نظراً حالمز ندجہ اولور؟ دیہ
سؤال ایتلرلہ ذات نبوتیناہلری ظلمی شرک ایله تفسیر ایتدی و بوکا
[ان الشرک لظلم عظیم] قول شریفی ایله استدلال بیوردی. عائشہ
صدیقہ رضیہ عنہا حضرتلری دخی [فاما من اوتی کتابہ بیمنہ فسوف
یحاسب حساباً یسیراً] نظم جلیلندہ کی حساب یسیردن سؤال ایتدی؛
کتاب اعمالی کندیلرینہ صاغ جہتندن ویریلہ جک اولانلرک حساب
یسیر ایله حساب اولنہ جفی بیان بیوریلور، بو حساب سہل و یسیرایله
مرادندر یانیہ! دیہ ورودی. طرف جناب رسالتماہدن [او عرض
وارانہ در] دیہ جواب ویرلدی؛ یعنی اولطف جلیلہ نائل اولانلرہ

اعمالی عرض و ارائه اولنوب انلرده اعمالندن شوطاعت وشومعصیت اولدیغنی بیلدکدن صکره طاعتلندن طولای ثوابه نائل اوله جقلرینه ومعصیتلندن تجاوز اولنهرق عفو ایدیه جکلرینه وایشته حساب یسیر ایله مراد بو اولدیغنه اشارت بیورلدی. بو کبی دهانجه امورجناب رسول ذیشان افندمزدن سؤال اولنمش ایدی.

عهد کزین رسول کبریانی ادراک ایله شرفیساب اولان یاران بختیارانک فهم قرآنده محتاج اولدقلری اموره شبهه سز بر محتاجز، فضله اوله رق احکام ظواهر قرآنه دأر انلرک محتاج اولدقلری خصوصاً صانه ده بزم احتیاجز وار، زیرا بر تحصیل وتعلیم ایتکسزین خواص واسرار لسانی ادراکدن قاصرز، شو حالده بزم بالوجوه تفسیره احتیاجز ظاهر وباهر در. تفسیر کاه الفاظ وجیزه نک بسط وتفصیلی وکشف معانیسی وکاه احتمالاتی بری برینه ترجیح ایله اولور. بمضیلری دیدی که علم تفسیر سهل متعسر در. متعسر اولمسی وجوه ایله ظاهر در. بو وجوه ک اظهاری شودر که امثال واشعار قیلندن اولان شیلردن مقصد نه اولدیغنی او کرمکه قائل وناظملرینی ویا راویلرینی استماع ایدرک امکان بولندینی حالده قرآنک متکلمنی استماع صورتیه مرادینی فهمه وصول ممکن دکدر، انک علی وجه القطع تفسیری انحق خواجه عالم رسول محترم صلیاه علیه وسلم افندمزدن استماع ایله بیلنور، بو ایسه آیات قیلندن ماعدایرلرده متعسر در، شو حالده مراد الهی امارات ودلائل ایله استنباط ایدیه رک فهم اولنور؛ بوده آنفاً ذکر ایدلیکی اوزره جناب حق کتاب مکرمنده عبادینک تفکر ایتلرینه اراده علیه سی تعلق ایتش اولمسی حکمتنه مستند در.

تفسیر کتاباه امر سهل اولدینی سطور سالفه دن نمایان اولدینی کبی لسانمه نقلی دخی آسان دکدر. آیات فرقانیه درجه قصوای فصاحت وبلاغته اولوب حتی لسان عربیده بیله جامع اولدقلری خصائص عالییه جهتیله فصاحت وبلاغته معادلرینی بولمق ممکن اولدینی حالده ارتق لسان آخره نقلنده اصل کریمک حلاوت بیانی، جاذبه مؤداسی نه درجه زائل اوله جنی وارسته ایضاحدر. بو بر حقیقت واضحه در که اسرار بیانه آشنا سخن سنجان اساتذه بلاغتك ذوق سلیملریله تعین ایتمشدر. هله اصل مکرمدکی الوان ذوق بلاغت بر قلم عجز ایله تصویر ایدیلورسه البته نقصان اندر نقصان اولور. قرآن عظیم الشان فصاحت وبلاغته نظیری نایاب بر معجزه سماوی ومأخذ احکام بر قانون اساسی الهی در. لسان آخره نقلنده حلاوت ونفاستنی طاقت بشریه مقدارنجه محافظه یه اعتنا اولنمسی قانون بلاغته نصل واجب ایسه احکامه عائد خصوصاً ده دخی تفریع مسائله مأخذ بولنان بیان شریف ایله تعیرات مخصوصه مقدسه یی ضایع ایتماک احکامجه او قدر الزمدر؛ حالبوکه یوقاریده ذکر یی کچدیکی اوزره تفسیر آیات قرآنییه جه ائمه عظام ومفسرین کرام اره سنده اره صره اختلافات وقوعه کلش اولمسنه مبنی نظم جایلیک یالکمز فصاحت وبلاغتی ایله لسانمزه بو محاسنی احراز ایده

بیله جک طرز افاده نظره انهرق مجموع آیات قرآنییه نک صرف محصول ومؤدالریله لسانمه سربسته نقلنه ایکنجی جهتک برمانه تشکیل ایدلیکی تخطر بیوریلورسه بو ایکی جهتی محافظه ایدرک تعهد اولنان وظیفه نک نه مرتبه دشوار اولدینی بلا تردد تصدیق اولنور. ومقصوده موفقیت حاصل اولمامش ایسه قسماً بورایه حمل ایدیلور، امیدنده یم. ایمدی تفسیر آیات فرقانیه ده وکلات قدسیه نک شوخامه عجز ایله لسانمه نقلنده شبهه سز وقوعه کله جک اولان نواقص وتقائقک عفو وصفیحی خصوصنجه وهر حال وکارده جناب منزل الفرقانک آستان لطف وکرمنه التجا ایلرم.

برکت زاده اسماعیل صفی

بهر الحاج مسهر بصری

مقری کوی ۱۱ ربیع الاول سنه ۱۳۲۴

اخطار

تفاسیر ایله حواشی تفاسیردن مأخذله بروجه آتی رمز اولمشدر: ک = کشاف للز مخشری. ف = فخرالدین رازی. ق = قاضی بیضاوی. خ = خازن البغدادی. ش = شیخزاده. س = ابوالسعود. ب = روح البیان للشیخ اسماعیل حق. م = روح المعانی للآلوسی. ع = شیخ محمد عبده.

سورة فاتحة الكتاب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۲ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۳ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۴ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ كَسْتَعِينُ ۵ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۶ صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۷ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ)

۱- حمد وثنا جناب حقه شایان ومخصوصدر. [ذرات کائناته وارنجیه دک خالق کرمکارک مجد وعظمت الهیه سنی ترتیل، حالاً وقالاً ازلاً وابتداً تسبیح وتهلیل ایدن بتون اشیانک ورد زبان ایدلیکی جمیع انیه ومحامد خاصه اول مستجمع صفات ککالات علیه عزشانه حضرتلرینه سزادر] که [ذات کبریایی] عالملرک ربی در. [بتون عالملرک، بتون موجوداتک موجد وپروردکاری در. عالم افلاک، عالم عناصر، عالم نباتات، عالم حیوانات کبی بالجمله عوالمک مجموعی ایله هر جنس ونوعی، هر فرد وجزئی خلق وایجاد ایدوب بونلری آناً فائزاً درجه کماله ایصال ایدن ذات علیه سی در. علویات وسفلیات، مجردات ومادیات، روحانیات وجسمانیاتدن هر نه وارایسه جمله سی اوزرینه ذات ووجودینه وصفات وککالاتنه عائد طرف جناب اقدسدن هر زمان وهر آن لاینقطع انواع فیوض فیضان ایدر. هر طورده وآنات وجوددن هر آنده